

Giniewski proti Francii, rozsudek ze dne 31. 1. 2006

Stěžovatel: Giniewski

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 64016/00

Datum: 31.01.2006

Článek Úmluvy: čl. 10

čl. 27

čl. 34

čl. 36

čl. 41

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, ochrana práv a svobod jiných, proporcionalita, stanoveno zákonem, svoboda projevu/sdělovací prostředky

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

31. ledna 2006

VĚC GINIEWSKI

(Rozsudek ve věci Giniewski v. Francie)

Evropský soud pro lidská práva - Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci A.B. Baka, předseda, J.-P. Costa, R. Ttirmen, K. Jungwiert, M. Ugrekhelidze, A. Mularoniová, E. Fura-Sandströmová a dále S. Dolléová, tajemnice sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 7. června 2005 a 10. ledna 2006, vynesl posledně uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ vznikl na základě stížnosti (č. 64016/00) proti Francouzské republice, předložené Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) rakouským občanem panem Paulem Giniewskim (dále jen „stěžovatel“) dne 13. prosince 2000.
2. Stěžovatel byl zastoupen profesní civilní společností Amaud Lyon-Caen, Francoise Fabianim a Frédéricem Thiriezem, advokáty při Conseil d'Etat a Kasačním soudu. Francouzská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svou zmocněnkyní paní Edwige Belliard, ředitelkou právního odboru Ministerstva zahraničních věcí.

3. Vláda Rakouska, poté co byla informována vedoucím kanceláře Soudu o jejím právu intervenovat (čl. 36 § 1 Úmluvy a ustanovení 44 § 1 písm. a/ Jednacího řádu Soudu), sdělila dopisem ze dne 29. června 2005, že nemá v úmyslu tohoto práva využít.
4. Stěžovatel tvrdil, že bylo porušeno jeho právo na svobodu projevu ve smyslu čl. 10 Úmluvy.
5. Stížnost byla přidělena Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl k posouzení případu (čl. 27 § 1 Úmluvy) vytvořen senát, jak stanoví ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.
6. Dne 1. listopadu 2004 změnil Soud složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově vytvořené Druhé sekci (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).
7. Rozhodnutím ze dne 7. června 2005 prohlásil Soud stížnost za přípustnou.
8. Stěžovatel i Vláda předložili svá stanoviska k meritu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu).
9. Dopisy ze dne 15. června 2005, postoupenými prostřednictvím soudní kanceláře, Soud požádal strany, aby mu postoupily, v případě, že si to přejí, dodatečné informace a připomínky.

Soud rovněž požádal zástupce stěžovatele, aby mu do 9. září 2005 postoupil své požadavky na spravedlivé zadostiučinění podle čl. 41 Úmluvy.

10. Dne 20. září 2005 založil stěžovatel do spisu další připomínky a své požadavky na spravedlivé zadostiučinění, aniž by Soud předtím obdržel žádost o prodloužení povolené lhůty. Jelikož tyto připomínky a požadavky byla založeny do spisu až po výše uvedené lhůtě, předseda sekce podle ustanovení 38 § 1 Jednacího řádu Soudu rozhodl, že nebudou do spisového materiálu k danému případu zahrnuty.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Postup
3. Stěžovatel se narodil v roce 1926 a žije v Paříži. Stěžovatel vysvětlil, že v celém svém díle podporoval sblížení židů a křesťanů.
4. Skutkové okolnosti případu, tak jak byly předloženy stranami, lze shrnout následovně.
5. Ve svém vydání ze 4. ledna 1994 uveřejnily noviny *Le quotidien de Paris* článek napsaný stěžovatelem, který měl titulky „Temnota omylu“; týkal se papežské encykliky „Nádhera pravdy“ („*Veritatis Splendor*“), která byla publikována na konci roku 1993.
6. Dne 18. března 1994 zahájilo sdružení „Všeobecná aliance proti rasismu a za respektování francouzské a křesťanské identity“ (AGRIF) řízení před Trestním soudem Paříž proti panu P. Tessonovi, řediteli pro publikaci uvedených novin, proti stěžovateli a proti novinám *Le quotidien de Paris*, jakožto autorovi, spolupachateli a odpovědné právnické osobě, přičemž tvrdilo, že tyto osoby učinily prostřednictvím publikace zmíněného článku hanobící prohlášení proti křesťanské komunitě, čímž se dopustily trestného činu ve smyslu ustanovení § 32 odst. 2 zákona ze dne 29. července 1881. Uvedené sdružení se odvolalo na následující pasáže:

„Katolická církev se pokládá za jediného strážce božské pravdy. ... Jasně prohlašuje naplnění (ve francouzštině „*l'accomplissement*“) Staré Úmluvy v Nové a nadřazenost Nové. ...

Mnozí křesťané uznali, že antijudaismus a doktrína „naplnění“ Staré Úmluvy v Nové vedly k antisemitismu a připravily půdu, z níž vzešla myšlenka implementace (ve francouzštině „*l'accomplissement*“).

15. Rozsudkem ze dne 4. října 1994 zamítl trestní soud námitky neplatnosti uplatněné stěžovatelem a odeslal obviněného k vyššímu soudu. Rozsudkem ze dne 8. března 1995 tento

trestní soud shledal, že došlo k trestnému činu veřejného hanobení skupiny osob na základě jejich příslušnosti k církvi, v daném případě ke křesťanské komunitě. Řediteli pro publikaci a stěžovateli bylo uloženo zaplatit pokutu ve výši 6000 franků (FRF).

16. Soud shledal civilní žalobu sdružení AGRIF přípustnou a nařídil řediteli pro publikaci a stěžovateli, aby rukou společnou a nerozdílnou zaplatili sdružení jeden frank jako náhradu škody a 7000 FRF při aplikaci článku 475-1 zákona o trestním řízení. Navíc soud nařídil, aby toto rozhodnutí bylo uveřejněno, a to na náklady žalovaných až do výše 10 000 FRF v celostátních novinách. Ve svém rozsudku soud, inter alia, uvedl toto:

„Katolická církev, která je popisována, výlučně a omylem, jako nositelka božské pravdy, je obviňována z proklamování svého sepětí s doktrínou naplnění Staré Úmluvy v Nové, doktrínou, která byla opětovně potvrzena v encyklice «Nádhera pravdy». Rovněž se tvrdí, že antijudaismus v Písmu a tato doktrína o naplnění «vedly k antisemitismu a připravily půdu, z níž vzešla myšlenka implementace Osvětí».

Takto podle autora textu nejen myšlenka, nýbrž i implementace masakrů a hrůz spáchaných v Osvětí, symbolu nacistických vyhlazovacích táborů, byla přímým rozšířením jedné ze základních doktrín katolické víry, a to doktríny naplnění Starého zákona v Novém, čímž přímo zakládá odpovědnost katolíků a obecněji i křesťanů.

Takovéto prohlášení jasně podryvá čest a charakter křesťanů a konkrétněji též společenství katolíků, takže se na ně vztahují ustanovení článku 32 odstavce 2 zákona ze dne 29. července 1881.

... v tomto případě se jasně projevuje příčinná souvislost mezi členstvím v církvi a událostmi zmíněnými v napadených poznámkách; je tomu tak proto, že se vztahují k církvi, která ve své minulosti šířila antisemitismus, a proto, že uznávají status encykliky a doktríny naplnění v něm tvrzené, takže křesťané a katolíci jsou obviňováni z toho, že nesou určitou odpovědnost za masakry v Osvětí.

... Ačkoliv měl stěžovatel právo na odsouzení křesťanského historického antisemitismu a k varování čtenáře před novým ožíváním této emoce poukazováním na to, že křesťanské církve historicky občas akceptovaly či dokonce prosazovaly myšlenku „učení o pokušení“ ve vztahu k židovskému obyvatelstvu, které je popisováno jako deicidální, nic jej neopravňovalo, když byla publikována nová papežská encyklika stvrzující doktrínu „naplnění“, aby použil extrémní výrazy a aby cestou zobecňování vyličil společenství katolíků jako odpovědné za nacistické masakry v Osvětí.

Svědkové vyslechnutí při ústním jednání, na stěžovatelovu žádost a na podporu jeho tvrzení dobré víry, vesměs tvrdili, že nacismus, rasistická a biologická doktrína vůbec nesouvisí s historickým antisemitismem křesťanů a s doktrínou „naplnění“, která se týká úplné realizace zákona Staré Úmluvy Boha s jeho lidem v nové alianci zrozené z Kristovy oběti.

Závěrem lze uvést, že amalgamace, na jedné straně, křesťanského antisemitismu a encykliky «Nádhera pravdy», kterou pan Giniewski během ústního jednání již nekomentoval, a na druhé straně persekuce židů v Osvětí odráží osobní animositu na straně žalovaného a zášť vůči společenství křesťanů, která postrádá dobrou víru, jelikož sporná tvrzení jdou nad rámec teoretické a teologické diskuse.

V této souvislosti soud připomíná svévolné užití téhož slova „raccomplissement“ pro organizování masakrů v Osvětí a pro doktrínu potvrzenou papežem v jeho encyklice. Z těchto prvků jako celku plyne, že žalovaný důkaz dobré víry žalovaného nebyl podán.“

17. Stěžovatel se odvolal. V rozsudku ze dne 9. listopadu 1995 Odvolací soud v Paříži potvrdil,

pokud jde o stěžovatele, rozsudek ze dne 4. října 1994 a zrušil rozsudek ze dne 8. března 1995. Odvolací soud zprostil stěžovatele viny a zamítl požadavky civilní strany proti němu. Odvolací soud mimo jiné konstatoval, že:

Ve svém článku Paul Giniewski kritizuje encykliku «Nádhera pravdy» zejména proto, že v podstatě zakotvuje v rámci teologických principů doktrínu „naplnění“ Staré «Úmluvy» v Nové, doktrínu, která podle něho obsahuje zárodky antisemitismu; tato kritika je jednoznačně vyjádřena ve druhém posledním odstavci článku....

Předmět sporu ve tvrzeních Paula Giniewského lze sumarizovat následovně: některé principy katolického náboženství se vyznačují antisemitismem a přispěly k holocaustu.

... Soud si je plně vědom reakcí, k jakým by mohl takovýto článek zavdat příčinu v katolické komunitě, i když autor tvrdí, že vyjadřuje názory „mnoha křesťanů“.

... Nicméně, ... takovouto ostrou kritikou encykliky «Nádhera pravdy» otevřel Paul Giniewski diskusi, která má teologickou a historickou dimenzi ohledně některých principů náboženství a ohledně původu holocaustu; vzhledem k tomu jde výlučně o doktrinální debatu a argumentace podaná tímto autorem není z právního hlediska specifickou skutečností, jež by mohla znamenat hanobení“

18. Aliance AGRIF podala kasační stížnost. V rozsudku ze dne 28. dubna 1998 Kasační soud zrušil rozsudek Odvolacího soudu Paříž, „avšak pouze pokud jde o civilní žalobu, přičemž všechna ostatní ustanovení výslovně potvrdil“. Příklad byl postoupen Odvolacímu soudu Orleans. Kasační soud uvedl:

„ ... V tomto rozsudku, i když napadená tvrzení přisuzují katolické komunitě podněcování k antisemitismu a odpovědnost za masakry spáchané v Osvětimi, nepředložil odvolací soud žádný právní základ pro toto rozhodnutí. ...

Rozsudek je třeba zrušit, avšak pouze pokud jde o civilní žalobu ...“

19. V rozsudku ze dne 14. prosince 1998 Odvolací soud Orleans, při rozhodování o civilně právních nárocích a po analýze Kasačního soudu, potvrdil rozsudky ze 4. října 1994 a z 8. března 1995 v rozsahu týkajícím se stěžovatele. Odvolací soud přiznal alianci AGRIF částku 10 000 FRF na základě článku 475-1 trestního řádu. Soud současně nařídil, aby na náklady stěžovatele bylo v celostátních novinách zvolených civilní stranou uveřejněno následující prohlášení:

„Rozsudkem ze dne 14. prosince 1998 Odvolací soud Orleans nařídil Paulu Giniewskému, novináři, aby zaplatil «Všeobecné alianci proti rasismu a za respektování francouzské a křesťanské identity» (AGRIF) jeden frank jako náhradu škody z toho důvodu, že spáchal trestný čin veřejného hanobení skupiny osob pro jejich členství v církvi, v daném případě v křesťanské komunitě, a to uveřejněním ... článku nazvaného «O encyklice Nádhera pravdy», nezřetelnosti omylu.“

20. Ve svém rozsudku odvolací soud mimo jiné uvedl:

„... Žalovaný nemá pravdu, když popírá, že by obvinil katolíky a obecněji křesťany z toho, že jsou odpovědní za nacistické masakry; má jen malý význam, že tato odpovědnost je spatřována víceméně v dlouhodobé perspektivě vzhledem k použití výrazu «připravovali půdu». ...

Z analýzy předložených dokumentů vyplývá, že ani papež, ani katolická církev ve Francii neuznávají přímou odpovědnost katolíků za vyhlazování v Osvětimi. ...

Takže s ohledem na své členství v církvi jsou křesťané skutečně obětí hanobení.

... Působivost obecného ladění článku, paralela činěná mezi «doktrínou naplnění» a „implementací Osvětami“ a použití tohoto posledního slova, které samo o sobě stačí evokovat jak genocidu, tak i vyhlazování oponentů nacistického režimu, vylučují možnost dobré víry autora....“

21. Stěžovatel podal Kasační stížnost. Jako součást jediného argumentu na podporu své stížnosti se odvolal na článek 10 Úmluvy a tvrdil, že jeho záměr a upřímná tvrzení nebyly nutně polemické a zlovolné a že tudíž naplňovaly požadavky dobré víry.

22. Dne 14. června 2000 Kasační soud zamítl kasační stížnost s následujícím odůvodněním:

„... Kasační soud je ujištěn zněním napadeného rozsudku a analýzou důkazů uvedených ve spise, že odvolací soud při rozhodnutí o tom, že na žalovaného se nevztahuje výhoda dobré víry, se opřel o důvody, které jsou postačující a které si neodporují, že reagoval na podání, jež mu byla předložena, a že analyzoval konkrétní okolnosti, na něž se žalovaný odvolal....“

1. Článek

2. Publikovaný článek zněl následovně:

K encyklice „Nádhera pravdy“

„Temnota omylu...“

Nová encyklika Jana Pavla II. «Nádhera pravdy» se zabývá základy morální teologie z hlediska katolického učení. Jejím účelem je dát věřícímu odpovědi na otázky položené Ježíši mladým mužem v podobenství Nového zákona: «Jaký dobrý skutek mám učinit, abych dosáhl života věčného?»

Bohužel, z hlediska jiných náboženství a ze židovské perspektivy vychází papežský text ze dvou typů tvrzení:

1. Katolická církev se pokládá za jedinou nositelku božské pravdy a má za «povinnost» šířit svou doktrínu jako jediné univerzální učení.
2. Katolická církev silně proklamuje naplnění «Staré» Úmluvy v Nové a nadřazenost této doktríny, která propaguje «učení o pohrdání» pro židy, dlouho poté, co bylo odsouzeno Julesem Isaacem jako element rozvoje antisemitismu.

Podle Jana Pavla II. «úkol autentické interpretace slova božího ... byl svěřen pouze těm, kteří byli obdařeni žijícím Magisteriem církve», které je v důsledku toho oprávněno tvrdit, že některá teologická a dokonce filozofická tvrzení jsou «neslučitelná s relevantní pravdou». Katolická církev má údajně «světlo a sílu schopné zodpovědět i nejvíce kontroverzní a komplexní otázky ».

Na nekatolíky se hledí s pohrdáním: «... jakákoliv dobrota a pravda u nich nalezená se církví pokládá za přípravu pro evangelium.»

Židovská náboženská tradice se přehlíží se stejnou arogancí.

Zákon, který církev označuje jako «starý», je pouze předznamenáním křesťanské dokonalosti. Mojžíšovo desatero je «příslibem a znamením Nové Úmluvy». Ježíš je «nový Mojžíš». Mojžíšův zákon je pouze «formou skutečného zákona“, «obrazem pravdy». Mojžíš sestoupil z hory Sinai a přinesl ve svých rukou «kamenné desky». Apoštolově přinášeli «Ducha svatého ve svých srdcích». Křesťanský zákon je «psán nikoliv inkoustem, nýbrž Duchem živého Boha, nikoliv na kamenných deskách, nýbrž na deskách z lidských srdcí». Příkázání zjevená Bohem ve Staré Úmluvě «dosáhla svého zdokonalení v Nové ...»

Neboť starý zákon je neúplný. Údajně má pedagogickou funkci. Není však způsobilý dát «správnost»,

kteřou vyžaduje: pouze nový zákon dává milost, «nespokojuje se s tím, co musí být učiněno», ale dává též sílu „činit to, co je správné».

Nacházíme zde myšlenky, které již byly vyloženy v objemném «Katechismu katolické cířkve» z roku 1992. Jelikož v tomto nešťastném katechismu jsou rovněž vystřeleny šípy, v souladu s katolickou tradicí, proti farizejů. Věřící jsou vyzýváni k tomu, aby věnovali «velkou péči» «nenechat se svést postojem farizeů», který je v dnešních dnech vyjádřen přizpůsobením morální normy našim vlastním schopnostem a osobním zájmům, tj. odmítnutím samotné myšlenky morální normy.

Člověk se musí divit, jak by katolíci a katolické náboženské autority «ocenili» ekvivalentní židovský útok na Nový zákon.

Člověk musí také žasnout nad tím, jak polský velekněz sladuje svou encykliku s varováním v «deseti bodech ze Seelisbergu» a s požadavkem předvídaným v prvním návrhu deklarace o židech na Vatikánu II, nabádajícím křesťany neučit nic, co by tupilo židy a jejich doktrínu.

Mnozí křesťané uznali, že biblický antijudaismus a «doktrína naplnění» (l'accomplissement) Staré Úmluvy v Nové vedly k antisemitismu a připravovaly půdu, z níž vzešla myšlenka a implementace Taccomplissement) Osvětími.

V roce 1993 k tomu Svátá stolice nepřihlíží. Proklamací nádhery pravdy setrvává v temnotě omylu.“

1. Obecný kontext

2. Stěžovatelova tvrzení jsou příspěvkem k opakované debatě mezi historiky, teology a církevními autoritami. Dva poslední papežové, Jan Pavel II. a Benedikt XVI., stejně jako hierarchie katolické cířkve, diskutovali o možnosti, že způsob, jakým jsou židé prezentováni v Novém zákoně, přispěl k vytvoření nepřátelství vůči nim. Zejména se odkazuje na „Deklaraci pokání francouzské cířkve“ ze dne 30. září 1997, která zdůrazňuje historickou odpovědnost francouzské cířkve vůči židům; projev přednesený 31. října 1997 papežem Janem Pavlem II. během kolokvia na téma „Kořeny antijudaismu v křesťanském prostředí“; nebo v poslední době na knihu „Židé a jejich posvátná písma v křesťanské bibli“, publikovanou v roce 2001 Papežskou biblickou komisí pod vedením kardinála Josefa Ratzingera; zde se v její předmluvě píše ve vztahu k Shoahovi, že „ve světle toho, co se stalo, by nyní měl vzniknout nový respekt k židovskému výkladu Starého zákona“.

3. Relevantní vnitrostátní právo

4. Relevantní paragrafy zákona o svobodě tisku ze dne 29. července 1881 stanoví toto:

Paragraf 29

„Je urážlivé činit prohlášení nebo tvrzení o skutečnosti, která poškozujee čest nebo dobrou pověst fyzické či právnické osoby, o které se tato skutečnost tvrdí. Přímé uveřejnění nebo reprodukce takového prohlášení budou porušením zákona, i když je vyjádřeno v náznacích nebo budou-li učiněna o osobě výslovně nejmenované, avšak identifikovatelné podle výrazů v napadených projevech, výkřicích, hrozbách, psané či tištěné listině, plakátech či nápisech. Je urážlivé použití pohoršlivého či urážlivého jazyka nebo invektiv neobsahujících tvrzení skutečnosti. “

Paragraf 32

(Před změnou ve znění nařízení č. 2000-916 ze dne 19. září 2000 čl. 3 /Úřední věstník ze dne 22. září 2000, účinnost od 1. ledna 2002/)

„Hanobení jednotlivce jedním ze způsobů uvedených v § 23 se trestá pokutou ve výši 80 000 FRF.

Hanobení stejným způsobem osoby nebo skupiny lidí z důvodu jejich původu nebo jejich členství či nečlenství ve zvláštní etnické skupině, národu, rase či církvi se trestá odnětím svobody najeden rok a pokutou ve výši 300 000 FRF nebo pouze jedním z těchto trestů. Jestliže dojde k odsouzení pro jedno z porušení zákona uvedené v předchozím odstavci, soud může rovněž nařídit:

1. že rozhodnutí bude oznámeno nebo uveřejněno podle článku 131-35 trestního zákona.“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 10 Úmluvy
2. Stěžovatel tvrdil, že jeho odsouzení podle paragrafů 29 a 32 odst. 1 zákona ze dne
3. července 1881 bylo porušením článku 10 Úmluvy, jehož relevantní části stanoví:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice....

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti... v zájmu ochrany pověsti nebo práv jiných ...“

3. Podání stran

4. Stěžovatel

5. Stěžovatel měl za to, že jeho odsouzení za uveřejnění napadeného článku bylo nezákonným zásahem do jeho práva na svobodu projevu. Nesouhlasil s výkladem tohoto článku v rozhodnutích vnitrostátních soudů. Podle jeho názoru text kritizoval postoj katolické církve jako „prohlašující se za jediného nositele božské pravdy“. V důsledku toho si přál demonstrovat, že doktrína nadřazenosti vyjádřená prioritou přiznávanou Nové Úmluvě, jejímž důsledkem bylo podceňování Staré Úmluvy uzavřené mezi Bohem a židovským lidem, pohanila posledně jmenovanou skupinu a zasadila sémě antisemitismu, bez něhož by bylo nedošlo k Osvětím. V napadeném článku se netvrdilo, že doktrína katolické církve je sama o sobě antisemitská, ale že „biblický antijudaismus“ vedl k antisemitismu, což není bezvýznamná nuance. Vzhledem k tomu, že se stěžovatel neuchýlil ke karikovanému či zjednodušenému závěru, nelze jej obviňovat z toho, že přisuzoval katolické církvi odpovědnost za zločiny spáchané v Osvětím. Stěžovatel dodal, že vnitrostátní soudy systematicky rozšiřovaly jeho prohlášení na křesťany jako celek, ačkoli ta se vztahovala pouze na katolickou církev.

6. Stěžovatel dále napadl tvrzení, že jelikož se napadený článek týkal citlivé otázky náboženství, mohla by jeho svoboda projevu být podrobena přísnější kontrole. Stěžovatel měl za to, že okolnosti jeho případu byly odlišné od okolností, které Soud analyzoval ve svých rozsudcích k případům *Wingrove v. Spojené království* (rozsudek ze dne 25. listopadu 1966, *Reports of Judgments and Decisions 1996-V*) a *Otto-Preminger-Institut v. Rakousko* (rozsudek ze dne 20. září 1994, *Série A č. 295-A*, str. 18-19). V daném případě se nejednalo o posuzování formy jeho článku, nýbrž pouze myšlenky, která byla předložena bez animozity a bez záměru škodit. Stěžovatel uvedl, že jako historik a zkušený novinář chtěl pouze přispět do diskuse o kořenech antisemitismu a vyhlazování židů a takto se zúčastnit veřejné debaty. I když stěžovatel akceptoval, že jeho názor nemusejí všichni lidé, včetně AGRIF, sdílet, měl za to, že jeho článek přispěl k debatě o podstatě věci. I když si byl vědom, že jeho text mohl některé čtenáře urazit nebo šokovat, měl za to, že, s přihlédnutím k faktorům uvedeným výše, neměl být odsouzen, jelikož to nebylo „nezbytné v demokratické společnosti.“

7. Závěrem, otázka peněžitých trestů není předmětem tohoto řízení, které se v podstatě týká sporu o samotném principu odsouzení.

8. Vláda

9. Vláda nepopírala, že stěžovatelovo odsouzení bylo „zásahem“ do výkonu jeho práva na svobodu projevu a že tento zásah byl „stanoven zákonem“, a to § 29 a 32 zákona ze dne 29. července

1881.

10. Vláda však měla za to, že stížnost podle článku 10 Úmluvy je bezdůvodná.
11. Uvedený zásah především sledoval jeden z legitimních účelů uvedených v odstavci 2 článku 10 Úmluvy, a to ochranu pověsti nebo práv jiných, takže stěžovatelovo odsouzení mělo za účel chránit křesťany před hanobením.
12. Zvláště pak Vláda uvedla, že zásah byl „nezbytný v demokratické společnosti“. Stěžovatelovo odsouzení splňovalo kritéria nezbytnosti a proporcionality, která jsou zakotvena v judikatuře Soudu, a to s přihlédnutím k rozsahu volné úvahy, který má být státním orgánům v této věci povolen.
13. V této souvislosti měla Vláda především za to, že důvody, o které vnitrostátní soudy opřely svá rozhodnutí, byly „relevantní a postačující“, jelikož stěžovatelovo odsouzení bylo vyneseno po zevrubné a pečlivé analýze sporných výroků.
14. Pokud jde o proporcionalitu odsouzení ve vztahu ke sledovanému legitimnímu účelu, Vláda uvedla, že výroky stěžovatele byly namířeny proti velké skupině lidí, a to proti křesťanské komunitě, prostřednictvím celostátních novin a že byly obzvláště závažné povahy. Kromě toho, i když Vláda uznala, že rozsah volné úvahy státu je v principu omezen v případech týkajících se svobody projevu, pokud jde o politické projevy či věci, které jsou předmětem vážného veřejného zájmu, přesto se domnívala, že stejný rozsah volné úvahy může být širší ve vztahu k útokům na náboženské přesvědčení (Vláda se zejména odvolala na výše citovaný případ Wingrove). Z toho vyplývá, že stěžovatel měl být ve svém článku pečlivější při volbě výrazů. To platí tím spíše, že napadená pasáž nebyla hodnotícím úsudkem, nýbrž odvolávala se na skutečnost, jejíž pravdivost mohla být prokázána či vyvrácena. V článku se jasně tvrdilo, že katolická církev, a tudíž i její členové, odpovídají za vyhlazování židů nacistickým režimem. Stěžovatel tudíž nevyjádřil názor, nýbrž „předložil obžalobu“ křesťanského společenství.
15. Alternativně měla Vláda za to, že stěžovatelova tvrzení, pokud by měla být pokládána za hodnotící úsudek, překročila stupeň účasti, jakkoliv kontroverzní, na historické debatě a že byla pomlouvačnou směsí, spočívající v přisuzování katolické církvi odpovědnosti zajeden z nejohavnějších zločinů v historii.
16. Závěrem Vláda zdůraznila omezenou peněžní povahu trestu uloženého stěžovateli a dospěla k závěru, že vnitrostátní soudy byly pečlivé v tom, aby vytvořily spravedlivou rovnováhu mezi svobodou projevu na jedné straně a respektováním práv jiných.
17. Hodnocení Soudu
18. Napadené odsouzení bylo nepochybně „zásahem“ do výkonu stěžovatelovy svobody projevu. Takovýto zásah je porušením Úmluvy, jestliže nesplňuje požadavky odstavce 2 článku 10. Je proto třeba stanovit, zda byl „stanovený zákonem“, zda sledoval jeden nebo více legitimních účelů stanovených v tomto odstavci a zda byl pro dosažení těchto účelů „nezbytný v demokratické společnosti“.
19. „Stanovený zákonem“
20. Bylo obecně konstatováno, že zásah byl „stanoven zákonem“, a to § 29 a § 32 odst. 1 zákona ze dne 29. července 1881, ve znění platném v rozhodné době (viz výše odstavec 26).

Soud je téhož názoru.

2. Legitimní účel

3. Soud poznamenává, že účelem tohoto zásahu bylo chránit skupinu osob před hanobením z důvodu jejich příslušnosti k určitému náboženství, v daném případě ke křesťanské komunitě. Tento účel je v souladu s účelem ochrany „pověsti nebo práv jiných“ ve smyslu odstavce 2 článku 10 Úmluvy. Je rovněž plně v souladu s účelem ochrany zaručené článkem 9 pro svobodu náboženství (viz, mutatis mutandis, Wingrove, citováno výše. § 48).
4. Zda zde existovala reálná potřeba ochrany křesťanské komunity, jak tvrdily vnitrostátní soudy a Vláda, nebo zda, jak tvrdí stěžovatel, se napadený článek vztahoval pouze ke katolické církvi

a k papežské encyklice „Nádhera pravdy“, vyžaduje analýzu důvodů, o něž se opírají vnitrostátní orgány pro odůvodnění uvedeného zásahu, a tudíž níže uvedeného požadavku být „nezbytný v demokratické společnosti“, který bude prozkoumán níže.

5. Lze tudíž učinit závěr, že napadený zásah sledoval legitimní účel ve světle odstavce 2 článku 10 Úmluvy.
6. „Nezbytný v demokratické společnosti“
7. Jak již Soud konstatoval při mnoha příležitostech, je svoboda projevu jedním ze základních fundamentů demokratické společnosti a jednou z podmínek jejího rozvíjení a seberealizace každého jednotlivce. Při splnění požadavků stanovených odstavcem 2 článku 10 se vztahuje nejen na „informace“ či „myšlenky“, které jsou příznivě přijímány nebo které jsou pokládány za neurážlivé nebo za nezajímavé, ale i na takové, které urážejí, šokují či zneklidňují (viz *Handyside v. Spojené království*, rozsudek ze dne 7. prosince 1976, Série A č. 24, str. 23, § 49). Jak však z odstavce 2 článku 10 vyplývá, výkon této svobody je spojen s povinnostmi a odpovědností. Mimo jiné - v kontextu s náboženskými názory a přesvědčením - lze sem jednostranně zahrnout povinnost vyhnout se v co největší možné míře výrazům, které jsou pro ostatní jasně urážlivé, takže jsou porušením jejich práv, a které tudíž nepřispívají k žádné formě veřejné debaty podněcující další rozvoj lidských záležitostí (viz, *mutatis mutandis*, rozsudky v případech *Otto-Preminger-Institut*, citováno výše, § 52 a *Gündüz v. Turecko*, č. 35071/97, § 37, ECHR 2003-XI).
8. Při posuzování, zda lze pokládat omezení práv a svobod garantovaných Úmluvou za „nezbytné v demokratické společnosti“, Soud konsistentně konstatoval, že smluvní státy mají určitý, ne však neomezený rozsah volné úvahy (viz *Wingrove*, citováno výše, § 53). Absence jednotného chápání požadavků ochrany práv jiných, pokud se jedná o útoky na jejich náboženské přesvědčení, rozšiřuje rozsah volné úvahy států, když upravují svobodu projevu ve vztahu k otázkám, jež mohou urážet intimní osobní přesvědčení v oblasti morálky či náboženství (viz *Otto-Preminger-Institut*, citováno výše, § 50 a *Murphy v. Irsko*, č. 44179/98, § 67, ECHR 2003-IX). V každém případě Soudu přísluší, aby vynesl konečné rozhodnutí o slučitelnosti restrikcí s Úmluvou a ten tak učiní při vyhodnocení okolností konkrétního případu, inter alia, jestliže zásah odpovídal „naléhavé sociální potřebě“ a jestliže byl „proporcionální ke sledovanému legitimnímu účelu“ (viz, *mutatis mutandis*, *Wingrove*, citováno výše, § 53).
9. V daném případě Soud úvodem poznamenává, stejně jako Odvolací soud v Paříži, jehož rozsudek byl částečně zrušen, že stěžovatelův článek v podstatě obviňuje encykliku „Nádhera pravdy“ z toho, že kromě jiných principů zakotvuje tzv. doktrínu „naplnění“ Staré Úmluvy v Nové a nadřazenost této. Podle napadeného článku, obsahuje tato doktrína zárodky antisemitismu, což posílilo myšlenku implementace Holocaustu.
10. Podle vnitrostátních soudů, zejména Odvolacího soudu v Orleansu, jehož rozsudek byl potvrzen Kasačním soudem, toto znamená obviňování „katolíků a obecněji řečeno křesťanů z jejich odpovědnosti za nacistické masakry“. Z toho plyne, opět podle odvolacího soudu, že křesťané se tak stali oběťmi trestného činu hanobení vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení.
11. Soud nemůže tyto argumenty akceptovat.
12. Soud zaprvé poznamenává, že žaloba pro hanobení, vznesená proti stěžovateli, byla podána sdružením, a to „Všeobecnou aliancí proti rasismu a za respektování francouzské a křesťanské identity“. Soudu nepřisluší komentovat, zda je tato skupina reprezentativní, ani zda je jejím posláním bránit katolickou církev nebo křesťany vůbec. Soudu ani nepřisluší, jelikož nemůže nahrazovat vnitrostátní soudy, aby hodnotil, zda uvedený článek přímo podryval stěžující si sdružení nebo zájmy, které se snažilo hájit.
13. Soud dále poznamenává, že ačkoliv stěžovatelův článek kritizoval papežskou encykliku a tudíž i postavení papeže, nelze analýzu v něm obsaženou vztáhnout na křesťany jako celek, což bylo vytvořeno z nejrůznějších pramenů, z nichž některé odmítají autoritu papeže.
14. Soud se zejména domnívá, že stěžovatel se především snažil rozvinout spor o rozsahu specifické doktríny a jejím možném spojení s původem Holocaustu. Tím učinil příspěvek, který

byl podle své definice otevřen k diskusi, k široké pokračující debatě (viz výše odst. 24), aniž by vyvolal jakoukoliv kontra verzi, která by byla bezdůvodná nebo odtažitá od reality soudobého myšlení.

15. Posuzováním škodlivých účinků konkrétní doktríny přispěl uvedený článek k diskusi o různých možných příčinách vyhlazování židů v Evropě, která je nesporně otázkou veřejného zájmu v demokratické společnosti. V takovýchto záležitostech by měly být restriktce svobody projevu striktně vymezeny. Ačkoliv se problém nastolený v daném případě týká doktríny stvrzené katolickou církví, a tudíž náboženské otázky, analýza uvedeného článku ukazuje, že článek neobsahuje útoky na náboženské přesvědčení jako takové, ale názor, který si stěžovatel přeje vyjádřit jako novinář a historik. V této souvislosti Soud pokládá za podstatné v demokratické společnosti, aby debata o příčinách aktů zvláštní závažnosti, znamenajících zločiny proti lidskosti, mohla probíhat svobodně (viz, *mutatis mutandis*, *Lehideux a Isorni v. Francie*, rozsudek ze dne 23. září 1998, *Reports of Judgments and Decisions 1998-VII*, § 54 a 55). Kromě toho, Soud již měl příležitost konstatovat, že „hledání historické pravdy je integrální součástí svobody projevu“ a že „není jeho posláním být arbitrem“ v nastolených historických otázkách (viz *Chauvy a ostatní v. Francie*, č. 64915/01, § 69).

52.1 když publikovaný text, jak sám stěžovatel uznává, obsahuje závěry a fráze, které mohou některé lidi urážet, šokovat či zneklidňovat, Soud již připomněl, že takovéto názory samy o sobě nebrání užívání svobody projevu (viz, zejména, *De Haes a Gijssels v. Belgie*, rozsudek ze dne 24. února 1997, *Reports*, § 46). Kromě toho, uvedený článek nebyl „bezdůvodně útočný“ (viz *Otto-Preminger-Institut*, citováno výše, § 49) nebo urážlivý (viz, a contrario, rozsudek v případě *I.A. v. Turecko*, č. 42571/98, § 29, ECHR 2005) a nepodněcuje k nerespektování či k nenávisti. Článek ani žádným způsobem nezpochybňuje jasně daná historická fakta (viz, a contrario, *Garaudy v. Francie*, /dec./, č. 65831/01, ECHR 2003-IX).

53. Za těchto okolností důvody, uváděné francouzskými soudy na podporu stěžovatelova odsouzení, nelze pokládat za dostatečné k tomu, aby Soud přesvědčily, že zásah do výkonu stěžovatelova práva na svobodu projevu byl „nezbytný v demokratické společnosti“; zejména jeho odsouzení na základě obžaloby z veřejné pomluvy křesťanské komunity nenaplnovalo „naléhavou společenskou potřebu“.
54. Pokud jde o proporcionalitu zásahu z hlediska sledovaného legitimního účelu, Soud připomíná, že povaha a tvrdost uložených trestů jsou rovněž faktory, které je třeba vzít v úvahu (viz například *Pedersen a Baadsgaard v. Dánsko /GC/*, č. 49017/99, § 93, ECHR 2004-XI). Soud musí být rovněž obezřetný, jestliže přijatá opatření či tresty uložené vnitrostátním orgánem jsou takové povahy, že odrazují tisk od účasti na diskusi o otázkách, které jsou předmětem legitimního veřejného zájmu (viz, *mutatis mutandis*, *Jersild v. Dánsko*, rozsudek ze dne 23. září 1994, *Série A* č. 298, str. 25-26, § 35).
55. V daném případě byl stěžovatel v trestním řízení zproštěn viny. Na základě civilní žaloby mu bylo uloženo zaplatit stěžujícímu si sdružení náhradu škody ve výši 1 FRF a zejména uveřejnit zprávu o tomto rozhodnutí v celostátních novinách na své vlastní náklady. I když se uveřejnění takovéto zprávy v podstatě nezdá být excesivním omezením svobody projevu (viz *Chauvy a ostatní*, citováno výše, § 78), v daném případě skutečnost, že se v ní uváděla zmínka o hanobení, měla nepochybně odrazující účinek a zdá se, že takto uložená sankce se zdá být disproporcionální z hlediska významu a důležitosti debaty, které se chtěl stěžovatel legitimně zúčastnit (viz odstavce 50 a 51 *supra*).
56. Z toho vyplývá, že článek 10 Úmluvy byl porušen.
57. Aplikace článku 41 Úmluvy
58. Podle článku 41 Úmluvy:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo

dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

58. Soud poznamenává, že stěžovatel nepředložil žádný požadavek na spravedlivé zadostiučinění v povolené lhůtě po rozhodnutí o přípustnosti.
59. Podle ustálené judikatury (viz zejména *Andrea Corsi v. Itálie*, č. 42210/98, 4. července 2002, *Andrea Corsi v. Itálie /revize/*, č. 42210/98, 2. října 2003, *Willekens v. Belgie*, č. 50859/99, 24. dubna 2003 a *Mancini v. Itálie*, č. 44955/98, ECHR 2001-IX) Soud nepřiznává žádnou náhradu z titulu spravedlivého zadostiučinění, jestliže vyčíslené nároky a relevantní dokumentace nebyly předloženy ve lhůtě stanovené pro tento účel ustanovením 60 § 1 Jednacího řádu Soudu.
60. Za těchto okolností má Soud za to, že stěžovatel nesplnil svou povinnost uloženou článkem 60. Jelikož nebyl uplatněn platný nárok na spravedlivé zadostiučinění, Soud má za to, že by z tohoto hlediska neměla být přiznána žádná náhrada.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Konstatuje, že byl porušen článek 10 Úmluvy;
2. Konstatuje, že není třeba aplikovat článek 41 Úmluvy.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a vyhlášeno písemně dne 31. ledna 2006 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

A.B. BAKA

předseda

1. DOLLÉOVÁ

tajemnice sekce